

MUSEUMBEVEILIGING

Boom Beroepsonderwijs
info@boomberoepsonderwijs.nl
www.boomberoepsonderwijs.nl

Auteur: Jan Koenders
Inhoudelijke redactie: Patrick Knol (teamleider beveiliging, Rijksmuseum Twenthe), William Plug (docent/mentor Orde & Veiligheid, ROC Nova College)

Titel: Museumbeveiliging
ISBN: 978 90 372 6731 0
Eerste druk/ eerste oplage

Bronvermelding: Bart Beveiliging, Shutterstock.com: Pieter Beens

© 2024 Boom Beroepsonderwijs | Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van een (of meerdere) gedeelte(n) uit deze uitgave in bijvoorbeeld een (digitale) leeromgeving of een reader in het onderwijs (op grond van artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-uvo.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Boom Beroepsonderwijs, te vinden op www.boomberoepsonderwijs.nl.

	Werken met dit keuzedeel	4
Hoofdstuk 1	Het museumlandschap	7
	Soorten musea	8
	Medewerkers	10
	Ketenpartners	13
	Begrippen	16
Hoofdstuk 2	Vervoer, opslag en verpakkingen	19
	De waarde	20
	Verpakkingen	21
	Vervoer	23
	Ontvangst en opslag	24
	Begrippen	25
Hoofdstuk 3	Beveiliging	27
	OBE-maatregelen	28
	De museumbeveiliging	31
	Surveilleren en controleren	33
	Communicatieve hulpmiddelen	38
	Begrippen	42
Hoofdstuk 4	Bezoekers ontvangen en gastheerschap	45
	Soorten bezoekers	46
	Gastheerschap	49
	Bezoekersvoorwaarden	52
	Communiceren	53
	Begrippen	56
Hoofdstuk 5	Repressief optreden	59
	Bedrijfshulpverlening	60
	Eerste hulp verlenen	62
	Collectiehulpverlening	64
	Optreden bij incidenten en calamiteiten	66
	Begrippen	72
Hoofdstuk 6	Uitdaging	75
	Index	78

WERKEN MET DIT KEUZEDEEL

Digitale leeromgeving

Bij sommige opdrachten heb je hulpmiddelen nodig. Bijvoorbeeld filmpjes, formulieren of een link naar een website. Deze staan allemaal in de digitale leeromgeving. Het icoontje in de vorm van een wereldbol verwijst naar de digitale leeromgeving. Om hier te komen ga je naar digitaal.boomonderwijs.nl/beroepsonderwijs.

Eerste keer inloggen in de digitale omgeving

Voordat je de digitale leeromgeving kunt gebruiken, moet je je licentie activeren.

- Overleg met je docent welk type account je gebruikt.
- Ga naar www.boomberoepsonderwijs.nl/licentie.
- Bekijk de instructiefilm of lees het stappenplan.
- Volg de stappen.

Daarna kun je aan de slag!

Museumbeveiliging

Dit keuzedeel gaat over het beveiligen van musea. In Nederland zijn honderden musea, die allemaal verschillen in soort en grootte. Wat ze gemeen hebben, is het bezit van waardevolle objecten. Die worden tentoongesteld of zijn opgeslagen in het depot.

Het beveiligen van objecten in een museum verschilt van het beveiligen van andere objecten, omdat objecten in een museum een grote financiële, emotionele, culturele, maatschappelijke, historische of artistieke waarde hebben. Beveiliging van die objecten vraagt daarom kennis, vaardigheden en een beroepshouding die daarbij past.

Aan de hand van dit keuzedeel leer je de specifieke kennis en vaardigheden en de beroepshouding die je als beveiliging nodig hebt om in een museum te kunnen werken. Behandeld worden onder andere: jouw taken bij vervoer en opslag van objecten, hoe je in een museum surveilleert en controleert, hoe je moet optreden bij incidenten en welke taken je kunt hebben bij bezoekers.

Je gaat je verdiepen in je toekomstige werkplek. Wat wordt daar van je verwacht? Welke risico's loopt een museum? Wat kan het museum doen om die risico's zo klein mogelijk te maken? Wat kun jij als museumbeveiliging daaraan bijdragen?

Het schilderij 'Lentetuin, de pastorietuin te Nuenen in het voorjaar' van Vincent van Gogh is na 3,5 jaar weer gevonden, nadat het in maart 2020 was gestolen uit Museum Singer Laren, waar het in bruikleen was van het Groninger Museum.

Het Groninger Museum heeft laten weten dat het schilderij enige schade heeft opgelopen, maar op het eerste gezicht nog in redelijke staat verkeert. De komende maanden zal het wetenschappelijk worden onderzocht voordat het opnieuw wordt tentoongesteld in Groningen. De geschatte waarde van het schilderij bedraagt tussen de 3 en 6 miljoen euro.

Na de diefstal heeft de verzekeraar de waarde van het schilderij vergoed en die is daarmee de formele eigenaar geworden. Het Groninger Museum heeft echter het recht om het als eerste aan te kopen, wat het museum in een persbericht heeft bevestigd.

Kunstdetective Arthur Brand, die eerder al betrokken was bij het oplossen van kunstdiefstallen, heeft een belangrijke rol gespeeld bij het terugvinden van het schilderij. Het doek werd uiteindelijk door een onbekende persoon, die naar verluidt niets te maken had met de diefstal, afgeleverd bij Brand thuis, verpakt in een blauwe Ikea-tas.

Bron: De Erfgoedstem

Bekijk de video over een inbreker die zijn verhaal vertelt over de diefstal van schilderijen van Van Gogh. Aan wie verkocht de man zijn schilderijen en hoe kwamen ze terug?

Leerdoelen

1. Je hebt basiskennis van je eigen en andere culturen en de daarbij behorende normen en waarden.
2. Je hebt basiskennis van proactief beveiligen.
3. Je hebt basiskennis van de (kunst)objecten in het museum en hun waarde.
4. Je hebt basiskennis van kunstvervoer, kunstopslag en kunstverpakkingen.
5. Je hebt kennis van in de museumbeveiliging gebruikte vaktaal.
6. Je hebt kennis van veelgebruikte informatie- en registratiesystemen in de museumbeveiliging.
7. Je hebt gebouwenkennis.
8. Je hebt brede kennis van de bezoekershuisregels in het museum.
9. Je hebt brede kennis van verschillende soorten schade aan kunstobjecten.
10. Je hebt brede kennis van verschillende soorten benaderings- en communicatietechnieken.
11. Je hebt brede kennis van de samenwerkingspartners in de museumbeveiliging en de eigen plek in de samenwerkingsketen.
12. Je kunt informatie geven aan bezoekers van een museum.
13. Je kunt hulpmiddelen en codes gebruiken om te communiceren met collega's in en samenwerkingspartners van het museum.
14. Je kunt eerste hulp verlenen aan mensen.
15. Je kunt preventief ingrijpen bij dreigende schade aan objecten.
16. Je kunt collectiehulpverlening (CHV) toepassen in het geval van schade aan een object.
17. Je kunt materialen, middelen en gereedschappen voor incidenten en calamiteiten gebruiken.
18. Je kunt een plattegrond en ontruimingsplan lezen en begrijpen.
19. Je kunt prioriteiten stellen bij de eigen werkzaamheden.
20. Je kunt reflecteren op de eigen werkzaamheden.

SVPB examen

Dit keuzedeel is inhoudelijk ook afgestemd op de exameneisen van de SVPB.

Dit keuzedeel bestaat uit:

- *Theorie, begrippen en opdrachten*
Hierbij leer je over en oefen je met de praktijk. In sommige opdrachten werk je aan beroepsproducten; deze opdrachten herken je aan [BP]. Deze beroepsproducten kun je verzamelen in je portfolio en je hebt ze nodig om de uitdaging aan het einde van het keuzedeel goed af te ronden.
De beroepsproducten in dit keuzedeel zijn:
 - een overzicht van ketenpartners van het museum waar je werkt of stage loopt
 - een schema met waardevolle objecten in het museum waar je werkt of stage loopt
 - een overzicht van OBE-maatregelen
 - een beschrijving van de bezoekersvoorwaarden in het museum waar je werkt of stage loopt
 - een overzicht met antwoorden op vragen over de (ontruimings)plattegrond van het museum waar je werkt of stage loopt.
- *Test je kennis*
Hiermee kun je zelf je kennis van de theorie testen.

- *Uitdaging*

Dit is het eindproduct en de afronding van het keuzedeel. Hier werk je gedurende het hele keuzedeel naartoe en hier word je op beoordeeld.

- Maak in PowerPoint een presentatie over:

- de meest voorkomende vormen van criminaliteit in het museum waar jij werkt of stage loopt
 - de meest voorkomende vormen van schade aan objecten die zich voordoen in het museum waar jij werkt of stage loopt
 - de OBE-maatregelen die in het museum zijn genomen om criminaliteit en schade te voorkomen.

- *Theorietoets*

Je docent besluit of je ter afsluiting een theorietoets maakt.

HOOFDSTUK 1

HET MUSEUMLANDSCHAP

Nederland is in vergelijking met veel andere landen een klein land, maar het beschikt wel over een rijke variatie aan musea. Het zijn er ruim 700, met uiteenlopende collecties. Er zijn kleine musea met bezoekersaantallen tot 2.500 bezoekers per jaar, een paar grote musea met meer dan 100.000 bezoekers en musea die met de bezoekersaantallen daartussenin zitten.

Aan het eind van dit hoofdstuk

1. heb je basiskennis van de soorten musea die er in Nederland zijn en de medewerkers die in een museum kunnen werken
2. heb je brede kennis van de samenwerkingspartners in de museumbeveiliging en je eigen plek in die samenwerkingsketen.

Opdracht 1 Oriëntatie Het museumlandschap

Welke musea zijn er in de streek waar je woont? Zoek vijf musea en geef met een X in het schema aan of ze tot de kleine of grote musea behoren.

Naam museum	Klein museum	Groot museum

Soorten musea

Meer dan 60% van alle musea heeft geschiedenis als thema. Ongeveer 20% richt zich op kunst, en de rest op bedrijf en techniek (zo'n 10%) en natuurhistorie en volkenkunde (5%).

Musea kunnen op verschillende manieren worden ingedeeld. Hier hanteren we de indeling van het CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek):

Vijf groepen musea

1. **historische musea**, zoals het Rijksmuseum in Amsterdam, het Militair Museum in Soesterberg, de Zaanse Schans in Zaandam, het Nederlands Openluchtmuseum in Arnhem en het Nationaal Holocaustmuseum in Amsterdam; veel musea uit deze groep hebben meerdere typen verzamelingen, maar beschouwen zichzelf toch als een historisch museum
2. **kunstmusea**, zoals het Stedelijk Museum in Amsterdam, het Kröller-Müller Museum in Otterlo, het Mauritshuis in Den Haag, het Frans Hals Museum in Haarlem, de Kunsthal in Rotterdam en het Groninger Museum in Groningen
3. **musea voor bedrijf en techniek**, zoals NEMO Science in Amsterdam, Corpus in Oegstgeest, het Teylers Museum in Haarlem, het Spoorwegmuseum in Utrecht en het Louwman Museum in Den Haag
4. **natuurhistorische musea**, zoals Naturalis Biodiversity Center in Leiden, Museum Natura Docet in Denekamp, het Natuurhistorisch Museum in Rotterdam en het Natuurmuseum Fryslân
5. **musea voor volkenkunde**, zoals de Wereldmusea in Leiden, in Amsterdam, in Berg en Dal en in Rotterdam.

Kunstbewegingen

Veel musea – vooral kunstmusea – hebben kunst uit een of meer **kunstbewegingen** in bezit. Kunstbewegingen worden ook wel 'kunststromingen' genoemd. Het zijn belangrijke perioden of stijlen in de kunstgeschiedenis.

Voorbeelden

- Renaissance

- Romantiek
- Realisme
- Impressionisme
- Surrealisme

Opdracht 2 Virtuele tour Rijksmuseum Amsterdam

Maak kennis met een van de bekendste musea van Nederland.

Bekijk en beluister de virtuele tour door het Rijksmuseum in Amsterdam. Beantwoord daarna de vragen.

a. Wanneer is het Rijksmuseum in Amsterdam geopend?

b. In een van de zalen staat een model van een oorlogsschip. In welke eeuw is dat schip gebouwd?

c. Wat is het grootste schilderij in het museum?

Opdracht 3 Soort museum

Zoek uit wat voor soort museum het museum is waar je werkt of stage loopt.

Het museum waar ik werk is een _____.

Opdracht 4 Verzamelingen

Zijn er in het museum waar je werkt meerdere typen verzamelingen aanwezig? Zo ja, welke?

Medewerkers

In de Nederlandse musea zijn zo'n 38.000 mensen werkzaam, van wie er ruim 25.000 onbetaald werken als vrijwilliger of als stagiair. Kleine musea hebben meestal een klein aantal medewerkers. Grote musea hebben meer medewerkers om aan de diverse behoeften te voldoen.

Afhankelijk van het soort museum, de grootte ervan en het aantal bezoekers kun je de volgende medewerkers in een museum tegenkomen:

Medewerkers

De directeur

De directeur is het hoofd van een museum. Hij of zij geeft leiding, neemt beslissingen en is eindverantwoordelijk voor de dagelijkse gang van zaken en de exploitatie van het museum. De directeur moet meestal verantwoording afleggen aan een bestuur.

De conservator

De **conservator** is verantwoordelijk voor de vorming en de documentatie van de collectie. Hij houdt zich ook bezig met de selectie en samenstelling van tentoonstellingen en de aankoop van (kunst)objecten.

De collectiebeheerder

De **collectiebeheerder** zorgt voor het beheer en het onderhoud van de collectie.

De medewerker Educatie

De medewerker Educatie houdt zich bezig met educatieve programma's en activiteiten voor bezoekers. Hij ontwikkelt lesmateriaal, geeft rondleidingen en organiseert workshops.

De beheerder

De beheerder is verantwoordelijk voor de dagelijkse werkzaamheden, zoals het gebruiksklaar maken van zalen. Verder ondersteunt en coördineert hij het werk van de medewerkers bij de bezoekersbegeleiding.